

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre 6 frt — kr.
 Negyedévre 1 « 05 »

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt — kr.

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 « 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 31.

Fogadatlan prókátor.

Mikor ki lett adva a jelszó, hogy »el kell fogadni az egyházipolitikai javaslatokat, ha az ördögtől származnak is«, mindjárt erre az álláspontra helyezkedtek a pártok és elfogadták szépen.

A zsidó és szabadkőműves lapok hozsannát kiabáltak a javaslatoknak, melyek ördöggel vagy anélkül, de ajánlva lettek s a maguk szempontjából volt is okuk örvendezni, mert a kereszténység busult ama napokban.

Vad idők jártak akkor. Gyanusítva, rágalmozva, hazaárulónak bélyegezve, küzdöttek akkor a kereszténység nagy javaiért sokan -- ellene még többen s legkeservebb volt az, hogy testvérháboru lett a harczból. Az ellentáborban, a támadók között találták az egész kálvinista egyházat.

Szinte megdöbbenő és érthetetlen volt a kálvinisták viselkedése ebben a küzdelemben. »Püspökeik«, pásztoraik hajtották a jámbor nyáját a liberalizmus akadálya s a híres kuruczok, a rettegett hajduk, félre dobták a vallásért oly sokat kicsorbult fringját és labancz spádéval küzdöttek a felekezetenküliség vívmányáért.

Érthetetlen volt e dolog. Százszor is hangzott a figyelmeztetés, hogy vesztükbe, pusztulásukba rohannak, de fülük teli volt a liberális hizelgéssel s ők nem hal-

lottak egyebet. Nagy, szent elvek forogtak itt szóban s ők könnyen szegre akasztották azokat, s huzták a liberalizmus falovát be maguk közé az eklézsiába.

Aztán vége lett a küzdelemnek. A többség győzött. A katolikus papokra kimondották, hogy csak azért duzzognak, mert féltik a stólat és nem törődtek többé velük, a győztesek pedig tartották a markukat.

Ez nem valami szép dolog, de így szoktak ma küzdeni, nem az elvért, hanem a zsoldért.

Jutott is szépen. Egy kis anyakönyvvezetőség, felügyelőség, holmi egymás akadt itt is ott is és ime a kálvinistákat itt is megleltük.

Fizetést kértek az államtól stóla kárpótlás címén. Kértek és — nem kaptak. Erre egy esperesség kivágja a kártyát, ha nem segít rajtuk az állam, mind néppártiak lesznek.

Kezdett érhetővé lenni a dolog. »A munkás méltó az ő bérére« mondja az irás, fizess kormány zúgott az esperesi kerület.

Hanem a baj még nem állapodott itt meg. A kálvinizmus negatív vallás. Azt tanítják, hogy mit *nem kell* hinni, de hogy mit higgyen, azt mindenkire magára bizzák a szabad kutatás elvén. Ez pedig a hívő népet nem elégíti ki s ők keresnek pozitív hitet ott, ahol van, a felvilágosodottabbak a kath. vallásban, a bigottabbak a nazarenizmusban. Aki pedig következetesen keresztül viszi az elvet, az hisz amit akar és felekezetenkülivé lesz,

ami kényelmes dolog és nem kell vele egyházi adót fizetni.

A jóslás beteljesedett — a kálvinizmus nehéz válság előtt áll s e válság előkészítésében maguk a kálvinisták alaposan kivették a részüket.

Most már más hurokat pengetnek, és a liberalizmus pénz helyett csak tanácsal szolgál nekik, ha kevés a pénzetek, szállítsátok le az eklézsiák számát. Ezzel vannak kifizetve a hü támogatók.

Vallásuk védelmére pedig mit tehetnek? Itt közöljük a felső-baranyamegyei ref. egyházmegyei közgyűlés ide vonatkozó határozatát:

1. A felekezetenküliektől a szent szákramentumok: keresztség és Úrvacsora megtagadók, s ezek, mint a keresztség tanúi sem szerepelhetnek,
2. A templomból ugyan ki nem tiltatnak, de csak mint vendégek, hol helyt találnak, előbbi helyükre való minden igény nélkül foglalhatnak helyet.
3. Halottjaik fölött egyházi funkciókat teljesíteni, vagy azokra harangoztatni semmi árért sem szabad.
4. A temetőbe csak külön kimutatott helyen temetkezhetnek.

Mi ez? Egyházi átok. Csakhogy azok a régi egyházi átkok a büntetéstől meg, de a keresztelekten kisdedekre soha sem terjedtek ki, mégis villámként sujtottak — ez az uj, sokkal messzebb megyen, de azért aligha több, mint egy jól sikerült színházi mennydörgés.

Mire való édes atyánk fiai ennyire vissza menni, egész az általatok utált »sötét« közép korig, kevesebbel is czélt értek. Térjete vissza a régi alapra, a hit alapjára — a liberalizmus helyett, az elvekhez, a kétes értékű ígéretek helyett,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy kapavágás következményei.

Irta: Mendelényi Béla.

— Hoho! gyerekek, az volt ám csak egy kapavágás! — Sok kapát láttam már, meg kapavágást is, de ilyet, — szóló itt egy nagyot köpött — még nem. Becsületesemre nem! Imígyen kezdé a dolgot Jim bátya, a Heraply Jim — Milwaukee-ből, — s a hallgatóság, kik Mary mama csapszékében ütötték agyon az időt, kíváncsian esoportosultak Jim bátya körül.

Jim bátya különben meglehetősen zárkózott természetű férfiú volt, de ma, mintegy kivételesen, megnyílt, és folytatá.

— Hát, hogy a dolgot a legelején kezdjem, gyermekkorom meglehetősen silányul telt. Persze. Mert, az ördögbe is, azt sem tudtam, ki volt az apám, meg az anyám! De hát valamiből csak kellett élnem, — gyufárus lettem. Nem rossz mesterség, — de nem is a legjobb.

— Jobb lenne, ha a kapát mondaná, szakította félbe Jim-ot, a türelmetlen hírhörges Tom.

— Majd rátérünk ne búsulj! utasítá őt egy tekintélyes oldalba rugás kíséretében Jim.

— Tehát, amint mondom, ráuntam a gyufaárusságra és felcsaptam egy farmer mellé. Egy darabig csak ment a dolog, a hogy ment, hanem egy szép napon mikor erdőt irtottunk, a gazdám nagyon sokat talált bevenni a visky-ből és valami csekélységért — gondolom, egy általam ledöntött fa szétlapította az orrát rámfogta a revolverét. En azonban, megelőzve őt, leütöttem; mert már csak mégis okosabb dolog, ha én ütöm le őt, mint ő lő le engem. Pénzét és revolverét magamhoz véve Milwaukee-be mentem s ott két évig törtem a fejemet, hogy mit csináljak?

— A mint egy délelőtt a Kis Piszkos ajtaja előtt állok, odajön ám hozzám a Jack, a Goodwar Jack, és az mondja:

— Tudod-e Jim, mi ujság?

— Nem tudom, már hogy tudnám? mondom én.

— Hát az Arthuraranyat talált az Arcansas forrásvidéke körül.

— Tyhű! mondom — mert hát a dolog meglepett — menjünk be hát egy pohár pálinkára.

Ott bent azután elmondta a Jack, hogy az utat ismeri, a vidéket is, akár mindjárt el-

is indulhatunk, csak kapa, ásó és csákány kell.

— No azt keritek én holnap reggelig, szóltam.

— Akkor holnap indulunk.

* * *

Ugy is lett. Elindultunk.

Az első négy napon meglehetősen unalmas volt az utazás. De az ötödik napon sikerült, szert tennünk lovakra. S attól kezdve már vidáman koczogtunk.

Vagy 12 napi kóborgás után eljutottunk az Arcansas forrás völgyéhez.

Abban a hitünkben, hogy mink leszünk az elsők itt, nagyon csalódtunk. Bizony már jó egy páran túrták ott a földet.

Nem a legbarátságosabb fogadtatásban részesültünk; történt egy két lövés is, de mink erősen tartottuk magunkat és serényen, munkához láttunk.

Vagy 2 hétig vájkáltuk a földet. De bizony hiába. A többiek sem voltak szerencsésebbek, mint mi. Szörnyen egyhangu volt a tanya. Csak kétszert történt valami. Első ízben egy Chicagói gazember akart lovainkal odébb állni. Meglincheltük. Mászor hasonló szándékon egy chippevájót csiptünk meg; no ez is fel lett kötve annak rendje és módja szerint.

SZÜLŐK
 figyelmébe!

Az iskolaév kezdetére
 gyermekeknek
 CZIPÓK, KALAPOK, INGEK, GALLÉROK
 és kézelők, zsebkendők, harisnyák
 a legjobb és megbízhatóbb minőségben, ugyszintén
 utazókofferek és esőernyők.

ARANYI és ROTH-nál

Nagyvárad, Zöldfia-utca

Áruház 36. sz.

vissza az eklézsiába a liberális páholyok helyett.

Ez a visszavonulás nem is olyan nehéz. Maguk a liberálisok is belátják, hogy midőn a felekezet nélküliséget behozták ezzel nem csak az egyházat, különösen a kálvinista egyházat ingatták meg, hanem a szocializmus karjaiba és az elzüllesztésbe hajtották az egyházakból ki lépő népet.

A »Magyarország« helyesen mondja:

De az, hogy a magyar protestantizmus maga idézte föl fejére ezt a veszedelmet, nem képezhet okot arra, hogy a magyar nemzetnek ezt az értékes alkotó elemeit elzüllesztani hagyjuk. Ismerjük az okot, a melyik a bomlást előidézte: az orvoslás tehát könnyű. Azt az okot egyszerűen el kell távolítani. Nem félünk kimondani e szót, bárminő zaj kerekedjék is utána: a felekezetenküliséget ki kell a magyar törvénykönyvből törölni. A nemzet legfontosabb érdekeit teoriáknak, jelszavaknak feláldozni nem szabad.

Ugy legyen. A revízió szükségességét be kell látni mindenkinek s a protestánsoknak csak javára fog szolgálni, ha el hagyják azt az utat, melyre az egyh. politikai harcok alatt léptek, s melyhez nagyon sok szó fér, mely nem méltó hozzájuk, mely vesztüket okozza.

Hozzuk helyre együtt, amit mások a ti segítségetekkel együtt elrontottak, hagyjátok ott méltatlan védenzeteket, a liberalizmust, mely keservesen tanított meg benneteket, hogy fogadatlan prókátort hogyan fizeti.

P—y.

Az O. M. D. Sz. feloszlata.

Egy olyan hírről értesülünk, mely bizonyára meg fogja döbenteni a józan magyar közvéleményt: a Budapesten székelő országos magyar diákszövetséget, mely az idén oly fényes sikerű kongresszust tartott Nagyváradon, liberális Wlassics Gyula kultuszminister feloszlatta.

Ez a M. D. Sz. évekkel ezelőtt azért alakult meg, hogy a román egyetemi ifjuság dákóromán törekvéseit megakadályozza. Hazafias nemes törekvés hozta létre tehát ezt az egyetemet s az egész ország nagy rokonszenvvel fogadta az egyetemi ifjuság egyletté tömörülését.

Ez az ifjuság azonban csak hamar sok

bajt szerzett a kormánynak, mert egy cseppet sem volt liberális volt bátorsága a kvóta emelése ellen tüntetni s mindig olyan elveket hangoztatni, melyek igaz voltuknál fogva egy csepp örömet sem okoztak a Bánffy kormánynak.

Végre aztán Bánffy megsokalta a sok »bosszantást«, melyet főképp a nagyváradi kongresszuson elhangzott beszédek okoztak neki, hol az ifjuság nyíltan publikálta antiliberális elveit. És ezért ki lett adva a jelszó, hogy a »kiskorúakat« számüzni kell a politikából és minden néven nevezendő társadalmi szereplésből. Az ifjuság merészkedett részt venni a kvóta-mozgalomban, a mire a belügyminiszter menten kimondta a szentenciát, hogy a nemzet ifjúságát, mint kiskorúak tömegét nem illeti meg sem egyesülési, sem szólási, sem bármiféle polgári vagy politikai jog. A budapesti egyetemi ifjuság borsot tört a miniszterek orra alá, ezért akartak rajta bosszút állni. Rávetették magukat a magyar ifjuság népszorú és dicséretes eredményeket elért testületére, az országos magyar diákszövetségre. Lehetetlenné tették, betiltották minisztereink annak a szervezetnek működését, a mely a magyarság együttérzését, ifjuságának hazafiságát és testvériességét mutatta meg minden tetteivel.

A napokban pedig Zsilniszky Mihály államtitkár értesítette az egyetemi tanácsot, hogy az O. M. D. Sz. alapszabályait nem hagyják jóvá s záros határidő alatt az egyesületet fel kell oszlatni.

Ugyan hol lenne ma Magyarország, ha 1848-ban ezek a »kiskorú« emberek meg nem indítják a márczius 15-iki szabadságharcot.

A magyar társadalomnak azonban tiltakozni kell a véleménynyilvánítás eme botor elnyomása ellen, a mely elkeseríti a hazafias magyar ifjuságot. Egyszer már gátat lehetne vetni a rendőrállam hatalmaskodásának.

Rendkívüli városi közgyűlés.

— A Színház és Bazár-szoros ügyében. —

Tegnap délután tartott rendkívüli közgyűlést Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága, a Színház építése és ezzel kapcsolatosan a Bazárszoros kibővítése tárgyában.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester az ügy gyorsítása végett kérte a főispánt a rendkívüli közgyűlés összehívására, hogy ez alkalommal a szeptemberi közgyűlésre kitűzzék az

ügyet s így egy hónapot nyerjenek. A törvény ugyanis előírja, miszerint ingatlan vételnél vagy eladásnál az előzetes közgyűlés tüzi ki az ügyet a következő gyűlésre, érdemleges elintézés végett.

Tulajdonképpen ezen törvényes formának tett eleget tegnap a közgyűlés midőn az ügy érdemleges tárgyalását a szeptember hó 9-én tartandó rendes közgyűlésre tűzte ki.

A városatyák elég szép számmal jelentek meg s azt vettük észre, hogy a nagypiacz hívei ismét szervezkednek, s meg akarják kísérteni, hogy a színház ne a Bémer-téren, a Bazárszoros kibővítésével kapcsolatosan építtessék fel. A tegnapi közgyűlésen kevés híja, hogy meg nem indult a szóáradat: csak a főispán kijelentése tartott vissza több városatyát attól hogy megostromolja a Rimanóczy tervét, ajánlatát s a tanács javaslatát.

Az együttes szakszövetség tudvalevőleg azt javasolta, hogy a színház és Bazár építését ne adják át Rimanóczy-nak, hanem nyílt árlejtést hirdessenek a munkálatokra. Erre megadta Rimanóczy a választ, a mely sok városatyát meglepett. Rimanóczy Kálmán ugyanis kijelenti, hogy az általa készített és benyújtott tervek kivételére nem lehet árlejtést hirdetni, mert azok a saját tulajdonát képezik.

A rendkívüli közgyűlés alig tartott egy fél-óráig, de előreláthatólag annál zajosabb vita lesz a szeptember 9-iki közgyűlésen.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

B e ö t h y László főispán elnökölt; jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, Dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Dr. Hoványi Gyula, Kaczián Károly, Kékus Vidor, Dr. Konrad Márk, Mezey Mihály, Dr. Molnár Imre, Palotay László, Ritoók Zsigmond, Schöpflin Ágoston, Beczkay Lajos, Bertsey György, Fekete László, Kunyhósy János, Ländler Ferencz, Mészáros József, Mihálovites János, Reismann Mór, Dr. Sarkadi Lajos, Stern Hermann, Schütz Albert, Weisz Károly, Dr. Dr. Friedländer Sámuel, Dr. Rednik József, Serényi Gusztáv, Czeglédy Sándor, Dr. Dóri Ferencz, Gyalokay Lajos, Harmathy Károly, Hillinger Lipót, Ifju Kohn Sámuel, Lévaý Zsigmond, Mandel Adolf, Mihelji Pál, Molnár Lajos, Müller Salamon, Némethy Károly, Nyiry György, Pallay Lajos, Papp György, Dr. Sonnenfeld Zsigmond, Dr. Bulyovszky József, Komlóssy József, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Dus László, Szatráll János, Dr. Hoványi Ferencz, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Ragány János.

Az elnöklő főispán rövid szavakban megnyitja a közgyűlést s K o m l ó s s y József tb.

Leszámitva ezt, mondom, szörnyen unalmas mesterség volt. Elhatároztuk hogy odébb állunk.

— Tegyük még egy utolsó kísérletet, mondtam s, nekiláttam egy friss gödör ásásának.

Jack csak immel ámmal segített.

Délig izzadtunk. Hiába.

Ekkor dühbe jöttem. Ah! hát az a vörös képű Simson tudott aranyat találni, mink meg egy szemernyit sem?

Megforgattam fejem fölött a kapát, oszt' lesujtottam vele.

— Tyhú! akkora arany göröngyöt vágott ki a kapa, mint — egy két-hónapos gyerek feje.

— Hip—hip—hip—huráh!, kiáltottam boldogan.

— Mi a? kérdé bámulva Jack.

— Aranyat találtam, gazdag vagyok, ordítám én.

— Hm, talán gazda-gok, szólt erősen nyujtva a szót, Jack.

— Hogyan gazdagok?

— No, mert a bánya közös, hát az arany is közös, magyarázta ő.

— Már abból pedig semmi sem lesz! ordítottam.

— Nem-e? kérdé Jack és a csizmaszár-hoz kapott, a késéért.

— Körülbelül, hogy nem!, mondtam nyomatékkal, hasonlóképp a csizmához kapva.

Néhány pillanatig farkasszemet néztünk. Hirtelen torkon kaptam Jackot. Mondok, most léket ütök rajta.

De elordítja ám magát Jack.

— Hó—hopp! Lopják az aranyat!

— Mi az ördög? és hátrapillantottam.

Ugy volt. Egy közöcs ficszó éppen akkor kapta fel a vitás aranygöröngyöt és inalt vele az erdő felé.

— Megállj! utánna Jack.

Utánna eredtünk. Tán el sem érjük, ha meg nem botlik egy fa törzsben.

De meg botlott és orrára esett.

Hamar rávetettük magunkat.

— Ide az arannyal! szóltam.

Ő egyet káromkodott és menekülni akart.

— Uram, ünnepélyesen felszólítom, adja ide aranygöröngyöt.

Nem felelt. Kikutattuk. Nem volt nála az arany.

— Utoljára kérdem, hol az arany? kérdém dühösen.

— Eh! szólt türelmetlenül Jack. mit tempózunk vele sokat?

— Igazad van; van nálad kötél?

— Van.

— Ide velem!

Nem telt bele 5 perc, lógott.

Mi pedig dühösen a miatt, hogy aranyunk az ördögé lett, visszatértünk a tanyára.

Ott már nagy csoportot találtunk. Az egész banda Adams Buchly körül, a társaság tiszteletbeli elnöke körül csoportosult.

Mi is oda mentünk, meguézni, hogy mi van a dologba.

Mindjárt utat nyitottak.

— Uraim, szólt ünnepélyesen Buchly önök meglínchelték a társaság egyik tagját.

— Valóban, szóltam udvariasan meghajolva.

— Felkötöttük a gazembert, mert meglópot bennünket; kiabált Jack.

— Igen, egyetlen kincsünket, egy arany göröngyöt emelte el a nyomorult, fejeztem be a mondottakat én.

— Midegy szólt szigoruan az elnök, önök nem helyesen jártak el.

— Hogyan szóltam bámulva.

— Igen folytatá, őt a mi ítélő székünk elé kellett volna állítaniok.

— No lám, ezt elmulasztottuk.

— Éppen ezért rosszalja a társaság az önök eljárását. Ez önkényes eljárás.

— Ugy van morogtak a többiek, kutyába se veszik a társaságot! meg kell tanítani őket emberségre!

főjegyző felolvasta a tanács előterjesztését. Részletesen ismerteti az ad hoc bizottság jelentését, melyet egész terjedelmében közöltünk. Javasolja, hogy a közgyűlés a tervet és ajánlatot a szeptember 9-iki közgyűlésre érdemleges tárgyalás végett tűzze ki.

Dr. Sarkadi Lajos szólalt fel s rátért a szakközlet véleményére, mely szerint nyilvános árlejtéssel építsék fel a színházat és Bazárt. Ugy hallotta a tanács előterjesztésében, hogy már most adja meg a törvényhatóság Rimanóczynek az előmunkálati engedélyt az építkezésekre.

Böthy László főispán felvilágosította szólót, hogy most csak a felett lehet tárgyalni, miszerint óhajtja a közgyűlés foglalkozni a Rimanóczy tervével és ajánlatával s ha igen, kitűzi a szeptember 9-iki közgyűlésre, amikor is aztán belemegy a törvényhatóság az ügy érdemleges tárgyalásába.

Dr. Sarkadi Lajos az esetben áll a szőlástól, ha a tanács mostani előterjesztésének gyakorlati következménye nem lesz.

Kunyhóssy János pár szóval él még a kérdéshez s a főispán kihirdette az eredményt, mely szerint az ügyet kitűzték a szeptember 9-ikén tartandó közgyűlésre, érdemleges tárgyalás végett.

Ezzel a rendkívüli közgyűlés véget ért.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szeptember 1. A bihari ezredéves emlékoszlop leleplezése.

Szeptember 1. A megyei kongrua bizottság ülése a vármegyeház kis termében.

Szeptember 1. Ankét Kolozsvárott Bihar megye állattenyésztési ügyében.

Szeptember 2. Városi közigazgatási bizottsági ülés d. u. 3 órakor.

Szeptember 2. A díjnokok értekezlete este fél 6-kor.

Szeptember 3. Nagyváradi régészeti és közlekedési bizottságának ülése reggel 8 órakor.

Szeptember 5. A megyei központi választmány ülése.

Szeptember 6. Biharvármegye közig. bizottságának ülése d. e. 10 órakor.

Szeptember 7. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Szeptember 10—12. Díjlövés és teke verseny a nagyváradi polgári lövöldében.

Szeptember 15. Bihar megye őszi közgyűlése.

Szeptember 24. Katonai lóvásár Nagyszalontán.

Szeptember 25—26. Lóversenyek Nagyváradon.

Szeptember 27. Katonai lóvásár Nagyváradon.

Október 3. Tenyészállatkiállítás B.-Diószegen.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és esütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

— Micsoda szóltam hátralépve.

— Igen barátocskáim, szólt vállamra téve kezét Simson, a társaság tiszteletbeli hódhéra — már ki is szemeltem két fát számukra!

Nem mondhatnám, hogy nagyon megijedtem, de melegem lett egyszerre.

Beláttam hogy itt gyorsan kell cselekedni, különben baj lesz.

Hirtelen kirántom revolveremet. Egy lövés, és Simon hanyatt bukott.

A kör tágult. — Még egy lövés, — Kivül voltam.

— Utánam Jack! kiáltám és futottam a lovak felé.

Hogy aztán hogy volt, mint volt, azt nem tudom már elmondani. — Egy-két golyó sipolt a fejem körül, a kalapomat is le vitte egyik.

De szerencsésen lóra kaptam és — meg sem álltam csak a harmadik farmnál.

— Hát Jackal mi lett?, tudakolták a halgatók.

— Jackkal?, hm — — hát ötet bizony utólérték és nagyon csiklandósan intézkedtek feletle.

Jim bátya itt egy félre nem magyarázható mozdulatot tett; s azután, jelölül annak hogy az elbeszélés véget ért, friss dohánygyöngyöket dugott agyarái közé; — a hallgatóság pedig vegyes érzelmek közt szétoszlott.

Rekviem gr. Batthyány Józsefért.

A magyar katolicizmus egyik vezérférfiának néh. gr. Batthyány Józsefnek lelki üdvéért holnap délelőtt 10 órakor ünnepélyes gyász istentiszteletet rendez a helybeli kath. kör az olaszii plébánia templomban, melyet *Palotay* László kanonok fog végezni nagy segédlettel. A rekviemre felhívjuk első sorban a nagyváradi kath. kör tagjainak, de az egész város kath. közönségének figyelmét.

* **Személyi hír.** *Bognár* István nagyváradi kanonok, a budapesti tudomány egyetem mult tanévi rektora tegnap délelőtt adta át Budapesten a retori hivatalt utódjának *Dr. Herczegh Mihály* egyetemi jogtanárnak. Az ünnepélyes átadás azonban csak szeptember 19-én Vasárnap lesz, midőn az egyetemi megnyitási ünnepélyen a rektori hatalom jelképe gyanánt szolgáló aranylánczot és botot a tanári kar s az ifjuság jelenlétében fogja átnyújtani a régi rektor az újnak.

* **Zrinyi Miklós emlékezete.** A szigetváriak ez évben fényesen szándékoznak megünnepelni Zrinyi Miklós halála évfordulóját. Jövő hónap 6-án gyászistentiszteletet rendeznek, délután pedig ünnepély lesz. Az ünnepi beszédet egyik függetlenségi képviselő tartja. Ugyanez alkalommal a szigetvári nők egy ezüst koszorut küldenek *Bartha Miklós*nak emlékül.

* **Biharmegye igazoló választmánya** elébe a tegnap délután lejárt felebbezési határidőig ötten adtak be felebbezést az iránt, hogy a megyei virilisták névjegyzékébe fel nem vétettek. Ezek: *Schwarz Miksa* illyei, *Friedmann Benő* nagy-báródi, *Guttman Béla* és *Kenyeres Márton b.-sz.-mártoni* és *Mandel Albert* nagy-báródi lakosok. A választmány azonban mind az öt alaptalan felebbezést elutasította.

* **A bibornok adománya.** *Dr. Schlauch* Lőrincz biboros püspök havi kegyadománya 300 frt szerdán szeptember 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. özv. *Grunwald Henrikné* alelnöknő.

* **Uj anyakönyvvezető.** A belügyminiszter *Faragó Ödön* helyettes jegyzőt a szakadati anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé; *Nagy István* segédjegyzőt a széplaki és *Fűzessi Endre* ev. réf. tanítót a micskei anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki.

* **Nyugalomba vonult tisztviselő.** A város egyik köztisztviselőben álló alakjának a nyugdíjazását olvastuk a »Pénzügyi Közlönyben«. *Szabó József* nagyváradi p. ü. fogalmazó, kataszteri becselőbiztos és volt 48—49-iki honvéd ezredes lépett hosszszas tevékeny munka után nyugalomba. *Szabó József* ezután is Nagyváradon fog tartózkodni.

* **Kiszolgált altisztek nyugdíja.** A kiszolgált altisztek tudvalevőleg az 1873 t. cz. idevágó szakasza értelmében állami és törvényhatósági állásokra hirdetett pályázatoknál — a mennyiben megfelel képesítéssel bírtak — előnyben részesültek s ha állami hivatalt nyertek el, a katonaságnál eltöltött idejük nyugdíjéveikbe beszámítottak. A belügyminiszter most félre értékek elkerülése végett rendeletileg utasította a törvényhatóságokat, hogy a pályázati feltételekben világosan kijelentendő, hogy az esetleg ezen állásokra reflektáló altiszteknek a katonaságnál töltött ideje nem számíttatik be nyugdíjéveikbe, csak ha állami szolgálatba lépnek.

* **Kollmann Adolf meghalt.** Nagyváradi város tisztikarának gyásza van. A rendőrség egyik legképzettebb tisztje: *Kollman* Adolf rendőrbiztos tegnap kora hajnalban, hosszszas szenvedés után elhunyt. Az elhunytat ösmerte Nagyváradi város aprója nagyja s jeles képességével éveken keresztül a kapitányi hivatal elnöki ügyosztályát vezette. Változatos multja volt az elhunyt derék férfinak. Iskoláit

elvégezvén, a czisztárszita-rendbe lépett be növendéknek s itt sokoldalú talentumával tünt ki. A rendből azonban még növendék korában kilépett s tanulmányait, mint nevelő érvényesítette mágnás családoknál így a tökbek között Békésmegyében a gróf *Wenkheim* családnál hosszabb ideig nevelősködött. Később Nagyváradra került s itt végezte a jogot. Mint ügyvéd segéd néhai *Lázár* ügyvédi irodájában dolgozott s egyuttal mint nevelő oktatta *Lázár* fiait. Majd ügyvédi irodát nyitott. 1879-ben választották meg Nagyváradi városához rendőrbiztosnak. 1884. a választásnál kimaradt s mint tb, rendőrbiztos és fogalmazó gyakornok vezette tovább az elnöki ügyosztályt, olyan buzgalommal, szorgalommal, mint az előtt. 1890-ben ismételve be választották rendőrbiztosnak s ilyen minőségben szolgált mindaddig, míg ez év elején a betegség ágybadöntötte. Széles látkörű tapasztalt, képzett ember volt. Igen sok hasznát vették nyelvtudományának, a magyar nyelven kívül beszélte a német, francia, olasz, román és latin nyelveket. Mint említettük, hosszszas, súlyos betegségben szenvedett s *tizenegy tagból álló családjá* eddig is a legnagyobb nélkülözéseknek volt kitéve s most meg éppenséggel a legnagyobb nyomorban vannak a szerencsétlen gyermekek, kik között a legkisebbik két éves. Igazán jót cselekszik, aki némi jótékonysággal megsegíti. A lakásuk N.-Teleki-u. 433. sz. a. van. A szegény özvegy nyugdíjat sem fog élvezni, mert *Kollman* Adolf utólag nem fizette meg a nyugdíjárulékot arra az időre, míg nem volt rendőrbiztos. Hisszük azonban, hogy a törvényhatóság kegydíj, vagy más czímen talál módot egy nyomorban levő család megmentésére. — Az elhunyt temetése ma délután lesz.

— A kiadott gyászjelentés a következő:

Alulírottak mély fájdalommal tétadják a felejtethetlen jó férj, apa, gyám, testvér, nagyapa, vő, sogornak, *Kollmann Adolf*: hites ügyvéd, Nagyváradi városi rendőrbiztosnak folyó évi augusztus hó 31-én reggel 3 órakor hosszú kinos szenvedés és a halrtti szentségek ájtatos felvétele után, élete 54-ik, boldog házasságának 16-ik évében történt csendes elhunytát. A megboldogult drága halott hült tetemei folyó évi szeptember 1-én d. n. 4 órakor fognak a N.-Teleki-utca, 519. sz. gyászházban tartandó róm. kath. egyház szertartása után a zöldkerti-temetőben elhelyeztetni. Az engesztelő szentmiseáldozat f. évi szeptember hó 2-án d. e. 9 órakor fog a Szt. László templomban megtartani. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, jóbarátai, és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyváradon, 1897, augusztus 31-én. Az örök világosság fényeskedjék neki. Özv. *Kollmann* Adolfné, sz. *Oppenhaus*er Ilka az elhunyt özvegye. *Kollmann* Anna, *Kollmann* Gizella, *Kollmann* Fancsi, *Kollmann* Klára gyermekei. *Kratochvill* Erzsébet férjével *Szenkovic*s Lajossal és *Aladár* és *Miczi* gyermekeikkel. *Kratochvill* (Kardos) *Aladár* az elhunyt gyámgyermekei. Özv. *Oppenhaus*er Jánosné, szül. *Löffler* Klára az elhunyt anyósa. *Kollmann* Erzsébet, férj. özv. *Radetzky* Sándorné, *Kollmann* Ferenc az elhunyt testvérei. *Oppenhaus*er József, *Oppenhaus*er Ferenc szógorai.

* **Igazgató-választás.** A város-velencei takaré- és segélyszövetkezete tegnap este tartott igazgatósági ülésén *Jablonszky* Emil, városi adópénztárost, ki az igazgatói teendőket eddig ideiglenesen végezte, egyhangulag vezérigazgatóvá választotta meg.

* **A Félix-fürdő kibővítése.** Ismeretes dolog, hogy a Félix-fürdő milyen nagy lendületet vett azóta, hogy az ártéri forrást megfúrták és a »Viktor szálloda« felépült. Ennek a csodás bőségű forrás vízének azonban elenyésző csekély részét használják fel már évek óta, a legnagyobb rész teljesen haszon nélkül folyik el. Ez indította arra *Déry* János helybeli kereskedőt, hogy egy festő és tisztító intézet felállítására kérjen engedélyt, melyre nézve

az ártérzi kut vizét akarja felhasználni. A premontrei rend azonban rossz szemmel nézi, hogy az ő vizét más használja fel s azért egy nagyobb szabású tervet készített, melynek az lenne célja, hogy a viz teljesen fel lenne használva magában a fürdőben, melyet tetemesen megnagyobbítanak s ugyancsak a premontrei rend állitana fel egy festő és tisztító intézetet is. Az összes tervek most jóváhagyás végett a megyei közigazgatási bizottság előtt vannak, mely 6-án fog határozni azon felelősség felett is, melyet a Déry féle vállalat ellen a rend benyújtott.

*** Katolikus egyházi zenekongresszus.** Tegnap kezdődött a katolikus egyházi zenekongresszus a központi papnevelő-intézetben. Az egyházi zene ügyében való püspöki rendelkezések, az egyházi zene törvényszerű alakja a Gregorián- és a polifonzene méltatása, a hangszeres zenének az egyház szellemében való művelése, országos egyházi zeneegyesület szervezése, énekiskolák, karok létesítése, a kántorképzés stb. lesznek a kongresszus napirendjén. A tanácskozást Vaszary Kolos bibornokok hercegprímás megbízása folytán Bogisich Mihály címzetes püspök, budavári plébános vezeti. A kongresszus előtt az egyetemi templomban ünnepi nagymise volt „Veni Sancte”, a melyet Bogisich Mihály mondott. A gyűlés mind a három nap délelőtt tíz órakor kezdődik s 12-óráig tart. Ma és Csütörtökön délután bemutatják a kongresszus tagjainak a jelesebb budapesti orgonákat, ma délután 4 órakor pedig a budavári Mátyástemplomban egyházi zene-történelmi előadás lesz, a melyen a magyar egyházi zene egész fejlődését bemutatják.

*** Hirtelen halál.** Tegnap délelőtt a nagy-piaczon Tömör Lajos gyümölcsöt árult. Ugy fél tizenegy óra tájban hirtelen rosszul lett s minden élesztési kísérlet hasztalan volt. Az elősiető orvos csak a halált konstata. A rendőrség részéről Kápolnay Gyula rendőrbiztos jelent meg s a halottat beszállították a hulla házba. Tömör Lajos, negyvenöt éves lehet s az anyja egyike Várad legöregebb asszonyának. A hullát, ma fogják felboncolni.

A halálesetről, a következő gyászjelentést bocsájtották ki:

Alulírottak megtört szívvel tudatják a legjobb férj, testvér, sógor és rokon Tömör Lajosnak, folyó év augusztus hó 31-én d. e. fél 11 órakor élete 49-ik, boldog házassága 26-ik évében hirtelen történt elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai szeptember hó 2-án d. u. 3 órakor fog Nagy-Teleki-utca 433-ik szám alatt levő lakásnál az ev. refm. egyház szertartása szerinti gyászbeszéd után a Bónai-kúti sírkertben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokona, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyváradon, 1897. augusztus hó 21-én. Béke poraira! Özv. Tömör Lajosné, szül. Batáry Julianna neje. Özv. Gáthy Danielné anyja. Özv. Batáry Jánosné, szül. Darvasy Julianna anyósa. Gáthy Sándor, Gáthy Kálmán, Gáthy Aloiza, férj. Gebei Jánosné testvérei. Szakács Sándor nagybátyja. Gebei János, Batáry Gyula, Fekete László, Szalai Bálint, Bajó Károly, Szalai Károly, Nagy Antal sógorai. Batáry Gyuláné, Fekete Lászlóné, Gáthy Sándorné, Nagy Antalné, Szalai Bálintné, Bajó Károlyné, Nagy Antálné sógoróni.

*** Megszűnt forgalmi akadály.** Sok bajt okozott Nagyvárad forgalmában az Egeres és Magyar-Nádas között előfordult nagy földcsuszamlás. Azóta a nagyvárad vasútállomás forgalma igen megapadt, mert a közvetlen forgalom Aradon át lett terelve. A vasuti állomás kezelősegtől nyert értesítés szerint az új pályatest a földcsuszamlás mellett már elkészült s tegnap megtartották a helyszíni szemlét s a közig. bejárást; sőt tegnap délután az 506. számú vonat már Nagyváradról egyenesen Kolozsvárra ment, minden átszállás nélkül, az új pályán. A vonatok most már közvetlenül közlekednek.

*** Betörték a templomba** Derecskéről írja levelezőnk, hogy a napokban az ottani r. kath. templomot kiaktrák rabolni. Már fessegették a betörők a perselyeke, mikor észrevették s elriasztották a gonosztevőket. A csendőrség elcsipte a betörőket. Kóbor cigányok.

*** Az első fecske.** Még jóformán a nyári részen vagyunk s még a fabódében működnek a színészek s már is megérkezett az ősz első fecskéje. Egy német orpheum társulat kért a rendőr kapitányi hivataltól játsszói engedélyt, mit azonban — igen helyesen, — a kapitányi hivatal elutasított. Kíváncsiak vagyunk, hogy ezután még hányan fognak hasonló kérelemmel kopogtatni.

*** Rajta vesztett pálinka főzők.** Mint levelezőnk írja, Élesden javában főzte őt magyar a pálinkát, jóféle berczenzei szilvából. Azonban rajta vesztettek, mert feljelentették az atyafiakat. Kiderült, hogy már régóta foglalkoznak pálinka főzéssel, mire nézve rengeteg tanu is jelentkezett. Azt hisszük, nem lesz többet kedvük, ilyen dolgokkal foglalkozni.

*** Hozomány.** Füstös képű cigányasszony pördül a kihágási bíró elé, utána lassan csoszog az embere, a hóna alatt szorongatva az ütött kopott hegedűjét.

— Kezsit csokolom nagyságos bíró uraságnak — mondja az ember alázatosan.

— Mit akarnak?

— Semmit kezsit csokolom — feleli az ember a vállait vonogatva.

— Nekem van panaszom bíró uram. Ez a cigány uram vót, pedig én magyar vagyok.

— Egyik embes olyan, mint a másik — vág közbe a cigány.

— Hallgas cigány — pattogja az asszony — előbb a magyaré a szó. Nem is tudom lelke bíró uram, hogyan felejtetem a szemem ezen a füstös cigányon ni.

— Ne légyél bisbe, a te apád is cigány vót, csak az anyád vót magyar.

— Tács möre, akkor beszélj, ha a sor te rád kerül.

— Ne társalogjanak itt, hanem mondják el, mi járatban vannak! — mordul rájuk a kihágási bíró.

— Hát kirem sipen, evvel az asszonyval sétválásban vagyunk s most a hozományát akarja visszakövetelni.

— Mi volt a hozomány?

— Két malacs instálom, de megettük. Ő is élvezett belüle.

— Hát akkor az árát térítse meg az asszonynak.

— Nem vót annak ára, kezsit csokolom.

— Hogyan?

— Mert hát csak úgy lopta az asszony apja azs öreg Csikolingó.

*** Talált hulla.** Eskülő községben — mint levelezőnk írja — egy csecsemő hullát találtak. A járás orvos a hullát megvizsgálta és mivel gyanusnak találta, jelentést tett a hatóságnak. A halál okának kiderítése végett az élesdi járásbíró jelentést tett a kir. ügyészségnek. A vizsgálat folytatása végett a kir. ügyészség képviselőjében, mint értesülünk dr. Grósz Menyhért és dr. Fisch Áron orvosok valamint dr. Balás Elemér alügyész fog kimeni. Ezuttal fogják megejteni a boncolást.

*** Hölgyek figyelmébe!!!** Tulhalmozott raktárból a csödtömegből vett áruk bármily elfogadható áron eladatnak. Markovits Mór Parti áru raktárában. Kert-utca. Korona-kávéházzal szemben.

Iskola idényre leánykák és fiuk részére, carlsbadi cipők, kalapok, fűingek, gallér és kiegészítők, nyakkendők, kesztyűk, harisnyák, zsebkendők, esőernyők valamint vaságyak. Paplanok, matraczok, szalmazsákok s t b. Legnagyobb választékban s legolcsóbb árkban Fábry Testvérek áruházában (fő-utca Rimánóczy ház) szerezhető be.

Vidéki szülők figyelmébe. Özvegy úri nőnél a jövő tanévre egy-két leány- vagy fiúgyermek teljes ellátásra elvállaltatik jutányos ár mellett. Zongora is áll rendelkezésre. Czim: Apáca-utca 389. szám.

A régimentről.

Kedves olvasóm: Önök ezt a címet észre fogják venni s ezt a cikket el fogják olvasni. Oh! tudom én, hogy egyáltalában nem érdekli önöket az uniformis, de hát jó szívünk van, s tudják, hogy most az az uniformis szenved a melegben, a masirozásban, csontig-vattáig, a szenvedőkkel pedig rokonszenvezni — úgy illik önökhöz.

Csakis erre a részvétre gondolva, merem állítani, hogy a czim után önök elfogják olvasni ezt a cikket.

Tehát masiroznak a katonák és nem söprik előttük a pápai utcát, így szörnyű porban masiroznak a katonák. Az első még csak mennek valahogy, de a hátulók már nem látják a direkciót csak a ládbogás után trappolnak. Be fogja őket a por, az utca rut pora, s a kék színű posztó nem ragyog a szívet gyújtó kék és vörös színben, egyszintű, közönséges szürke lesz az.

A harezias bajusz csurgóra áll s a porlepte arcon sáros barázdákat szánt a verejték s az oly hőkebel csak egy pohár vizért eped, ezentul pedig nem jut most eszökbé semmi.

Az az, ne higgyék kérem, amit itt összevissza firkáltam, a por nem mer leszállani a ragyogó uniformisra, büszkeség és vattától dagad most is a kebel és enyhet tatálnak a faradalmak között az önök nevének emlékével.

Igy, így, masiroznak a katonák.

Aztán eljön az első pihenő. Nem éppen Tátrafüred, de annál inkább Kőbánya. Nagy gondolat biztatja itt a hadsereget, az átizadt uniformist lelkni, egy pohár sört belökni, előkeresni a bibliát és adni a bankot.

A masirozás nehezen megy, a pénz könnyen, s másnap megkönnyebbülten masiroznak a katonák.

Kőbányáról nem szabad, csak hivatalos ügyben bemenni Pestre, s mily buzgalom, még a városi katonaiügyosztálynak szóló levelet is a tiszt ur maga viszi be.

Persze a tiszt urakat érdekelte a nemzeti múzeum legújabb szerzeménye, az új guineai téhelyröptűek Bíró által küldött gyűjteménye, innen a nagy buzgóság Pest iránt.

Aztán tovább. Keresztül a Vérmezőn, hol a patakokban vér folyik, a szőlők sréteget teremnek, a krumplik ágyugolyókat, Keresztül Bieskén, hol az embereknek fele magyar, fele német, míg végre fel találják a hétfejű sárkányt, megölik, s hazajönnek elbeszélni önöknek a veszedelmes kalandjaikat.

Különben egy kaucazióképes tiszt ur (magas barna, 27 éves, Váradon akar nősülni) időnkint tudat bennünket. Ime tudósításai.

* * *

Budakeszet bevettük, de Budakesz nem vett be minket. Két napig voltunk itt s éreztük, hogy két nap hosszú idő egy tiszt életében — Budakeszen. Aki svábul tudott, annak kijárt a menázi duplán, sőt egy őrmester ebbeli tudományáért 30 krt adott fejenként a bakáknak egy gömböczképi svábgazda, de hát a sváb lányok szörnyen szeplősek s mi tiszt urak egyszerűen nem tudunk németül.

Két napig csak ábrándoztunk. Oh! a távol Zsámbékon egy hatalmas kastélyt vettünk észre. Ha kastély van lakók is vannak benne s a lakók között — — —

— No hiszen kérdezheted te pulykatojáskepű „bézli”, hogy szeretem-e az aludt tejet, nem értek én neked németül és Zsámbékig nem szeretek én semmit.

Egyenként húzódtunk a kvartir majszterhez és a zsebén keresztül a fülebe sugtunk neki, megmutatva az idelátszó hatalmas épületet:

— Kvártiros! csakis oda!

— Igenis.

Az aludtejen kívül ez a remény táplált bennünket kétnapig Budakeszen. Aztán indulás és mi félóra alatt bevettük Zsámbékot.

Egyszerre a kastélyba tartottam. Hatalmas orgonabokrokból állott a kerítés és a veréczekapun át láttam a nevemet 20 tisztársaméval együtt. Azok is rögtön ott termettek.

- Hm! nagy esata lesz benn.
— Mindenki egy ellen.
— Eljen a győztes.

Ezen zagyva szóváltás után léptünk be a szíves házi ur kertjébe, ki 21 tisztet fogadott be szállásra.

De hajh! fátum. A mi kastályunk egy ódon magtár volt. Nem lakott abba senki, csak mi 21-en a kastély a másik végén volt a falunak, abba a törzskar került.

Egy ideig csak néztünk egymásra, aztán bort, szódát hoztunk és daloltuk az édes bus mngyar nótákat keserű busan.

A svábgerekek odagyültek az ablak alá hallgatózni, s mi egyéb szórakozás hiányával ezeket lövöldöztük — szódavizzel.

Most itt vagyunk, magunk főzünk, de nem magunknak, hanem hogy legyen kit szidni, egymás főztjét esszük és szidjuk magunkat, hogy a hadi taktika ellen, kémszemle nélkül intéztük a foglalást.

Nem tudom én, talán, mégsem voltak olyan nagyon szeplősek ott — Budakeszen.

Ezt a kalandomat se fogom elbeszélni senkinek.

A lapba úgy tegye közé szerkesztő ur, hogy hogy a raktár kísértetek-járásáról volt híres, vagy zsványtanya volt, azért kvártiroztak ide.

Fogadják üdvözetem Zsámbékról és a raktárból

főhadnagy Bomba.

U. i. Pechemről ne ártesitse

Kóbyt

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

— **Irgalom nevében.** Szedlarikné D u d i n s z k y Anna e czim alatt sajtó alá bocsátott s a szerzőnő kisebb rajzait és elbeszéléseit tartalmazó kötetére, melynek tiszta jövedelme a dr. Bulyovszky Józsefné urnő védnöksége alatt álló »Nagyvárad női pariskola« háztartási tanfolyammal kibővített szakosztályának berendezésére lesz fordítva, előfizetést hirdet. Egy fűzött példány ára egy forint. A fűzetben foglalt novellák közül több, lapunk tárcza rovatában is megjelent. A szerzőnő ez izben már a második kiadást bocsájtja közre, mely elég ajánló levele a munkának.

TANÜGY.

Beiratások a Nogáll-féle Szt. Vincze intézetben. Az elemi és polgári fiúiskolában a beiratások szept. 1-jétől 8-áig folynak. 9-én Veni Sancte. A tandíj az elemi osztályokban 2 frt egész évre, a polgári négy osztályában pedig 4 frt. N.-várad, aug. 31. 1897. Az igazgatóság.

A nagyvárad női pariskola. Élénken folynak már a beiratások a nagyvárad női pariskolában. Már eddig is 40 novendék van beírva. — A háztartási tanfolyamot Fekete Vilma tanárnő fogja vezetni egészen a budapesti minta háztartási iskola példájára. Az osztályokat is az idei tanévre teljesen ujonnan butorozzák be. A konyhában fehér márvány asztalok vannak és a legmodernebb főzőedények és eszközöket szerezték be. A polgármester neje nagyon is érdeklődik az új szakiskola iránt, különben ő tette lehetővé annak felállítását is buzgó fáradozásával. Az iskola helyszüke miatt f. évi november 1-től kezdve a főutczai »Barsch« palotába lesz áthelyezve.

A fél évi tandíj 20 frt, beiratási díj 2 frt, a háztartási tanfolyammal együtt 25 frt. Különösen gondot fordítani a tanításnál arra, hogy a novendékek főképp a férfi ingek, gallérok, kélzélők mű-mosása és vasalását mint praktikus dolgot jól elsajátítsák.

A szülők kéretnek, hogy a beiratást mielőbb eszközöljék, mert a tanítás pár nap múlva megkezdődik.

Az iskola csupa praktikus dolgok tanítására helyezi a fősulyt s egyetlen célja az, hogy jó háziasszonyokat neveljen.

Igazgatók kinevezése. Biharvármegye kir. tanf. nagyvárad községi polg. és elemi is-

kolákhöz igazgatókúl a következő tanárokat nezte ki:

1. A polg. fiúiskolához: Dr. Tóth Mihály.
2. A polg. leányiskolához: Rechtené B. Zs.
3. Az olasz elemi fiúiskolához: Eszenyi S.
4. Az olasz elemi leányiskolához: Katonáné Tasnádi Rózá.
5. Az újjvárosi elemi fiúiskolához: János-házy Jánost.
6. Az újjvárosi elemi leányiskolához: Kovalikné H. Paulát.
7. A váraljai elemi fiúiskolához: Istvánffy Józsefet.
8. A váraljai elemi leányiskolához: Varga Teréz.

Az igazgatók a beiratkozások ügyében f. hó 31-en értekezletet tartottak, melyen R é z Mihály felügyelő igazgató üdvözölve az ujonnan kinevezett igazgatókat a belratkozások s a tanév megkezdése alkalmából szükségessé vált intézkedéseket adta elő.

Az iparos tanonciskola értesítője. Vettük a nagyvárad szakirányú iparostanonciskola s iparos segédek továbbképző tanfolyamának »Értesítőjét« az 1896—97. tanévről.

Ragány János iparbiz. eln. évrő beszéde nyitja meg a közlemények sorát. Nagyon velősen és igazán mond el benne az elnök egy pár helyes észrevételt, pl. hogy a nagy kiterjedést vett gyáripár a kézműipar termékeit hova-több háttérbe szoritja s e miatt egyes iparágak nemcsak pangásnak indultak, hanem a felszínről teljesen letűntek. mindazonáltal ki meri mondani, hogy egyes iparosok az általuk művelt iparágak hanyatlásának, ezzel saját és hozzátartozóik anyagi zilált viszonyainak önmaguk lesznek előidézői, mert egyrészt a fogyasztó közönséggel szemben elvállalt kötelezettségeket a kellő pontossággal nem teljesítik, az elvállalt munkákat felületesen és éppen azért drágán hajtják végre, másrészt, családjuk, ipartársaik és a társadalom körében az őket gyakran meg nem illető, a mellett anyagi erejüket jóval meghaladó igényeket táplálnak.

Bizony ezek — ha nem is találnak általánosságban — tapasztalt sajnós igazságok.

E czik után **Szücs Izsó** igazgató tanulmányra való közleményeket olvasott. A kézimunka-oktatásról szól itt egészszségügi szempontból. Nagy gonddal és szeretettel irt czikke ez axiómán alapszik: *A szellemi munkával tulterhelt tanuló testének edzése nélkül elsatnyul.*

A kézimunkaosztály szükségességét meggyőző erővel adja elő és reméljük, hogy az nálunk hova-előbb meg fog honosodni.

Harmadik czikk **Nagyvárad iparoktatása a közel jövőben** ugyancsak az igazgató tollából.

Több iparügyi czél üdvös megvalósítása végett irta az igazgató e czikket. A benne felsorolt üdvös eszméket (különösen az ipariskolai épületet illetőleg) nagyon is szívelje meg úgy a kormány, mint városunk és az iparkamara.

Ugyancsak az igazgató fáradhatlan tollából kerültek ki a temérdek ipariskolaügyi adatok e tanévről. A sok jelentős mozzanat közül a tanulók vallásérkölesi nevelése érdekében tett intézkedést emeljük ki teljes elismeréssel. Ugyanis a tanulók a jövő tanévtől kezdve a hittanból is osztályoztatnak s minden előadást imával kezdenek és rekesztenek be.

Nagyon helyesen. Principium Deus est et finis.

Ezután **Gutmann** Zsigmond ipariskolai tanár szól szakértően a könyvviteltanról a kereskedő és ipariskolákban, különösen közgazdasági alapon. Mint képesített keresk.-iskolai tanár, megvitátás czéljából irta meg e czikket. Lelkesedés és ügyszerelet vezette a tollát. A hozzáértők olvassák el szorgalmasan s vitassák meg a legjobb sikerig.

Statisztikai szempontból megemliteudő, hogy 25 közismereti osztály és 23 rajz osztály volt. Tanerők száma a hitoktatásokkal együtt negyvenöt volt. Tekintélyes szám! A beirt tanulók létszáma 1103. Tanviszonya megszűnt 190-nek. Osztályisméltésre utasított 251. Ebből látszik, hogy a beirt tanulók tekintélyes százaléka végzett eredménnyel.

Tanulságosan tünteti fel az iskola fejlő-

dési táblázata, melyet az igazgató nagy gondal állított össze, hogy 13 év alatt hogy fejlődött ipariskolai tanügyünk. Csak egy példát: 1884—85 tanévben 7 osztályban és a hozzájuk osztott 5 rajzosztályban 599 tanuló volt 12 tanerő vezetése alatt, most az 1896—97. tanévben 25 osztályban s az ezekhez osztott 17 rajzosztályban összesen 1103 tanuló tanult 38 tanerő alkalmazása mellett.

Jutalomkönyvek a vizsgálaton 116 tanuló között osztattak ki 85 frt 18 kr. értékben.

Főveget kell emelnünk azon örvendetes tény felett, hogy a tanonczmunkakiállításon 288 tanuló vett részt. Ezek közt pénzbeli jutalmat és elősmerő oklevelet nyert 200 tanuló 535 korona értékben.

Érdekes és tanulságos az ipariskola költségeit. Tanerők és minden egyéb 19355 korona ment fel.

Épen nem mondhatni, hogy városunk a közművelődés oltárára nem hozna semmi áldozatot.

Legvégül az iparos-segédek továbbképző tanfolyamán tartott népszerű felolvasásokról szól az értesítő. Tizenhét előadás volt ilyen, mind tartalmas és szakavatott. Dicséri azon derék tanonczokat, kik e felolvasásokra vállalkoztak.

Szóval a nagyvárad iparoktatás hű tükröként jelent meg ez értesítő.

Minden tekintetben dicséri S z ü c s Izsó igazgató ritka ügy buzgalmit, mely egyik méltó tényezője annak, hogy iparoktatás-ügyünk fejlődése országos elismeréssel találkozik.

SZINHÁZ.

Szép Galathea. Legény bucsu. Pajkos diákok.

— Déri jutalomjátéka. —

Tagadhatatlanul élvezetes este volt az este a szinkörben, azonban semmiképen sem látszott volna meg, ha a szinlap nem hirdette volna, — hogy Dérinek jutalomjátéka volt, — mert nagy szerepe, legalább olyan nagy szerepe, aminő a jutalmazottaknak szokott lenni — nem volt. Ez az oka talán annak, hogy Déry semmi különösebb hatást nem ért el, — bár hangja az este is kellemesen csengett.

S z é p G a l a t h e a b a n elevenen, tüzről pattant játékaival és kedvesen előadott cupléival zajos hatást ért el R o n t a i Boriska. A »mi görögök« refainü cupletet 5-ször kellett megismételnie. Ugy szintén igen szép sikerrel játszott a »Pajkos diákok«-ban is, melyben kiváló művészi alakítást producált H e g y e s i a fősvény szerepében.

Szláma Vilma csinosan énekelt.

Balla Kálmán a »Legény bucsu« czimü monológot elegánsul és nagy hatás mellett szavalta.

Közönség meglehetősen számmal volt jelen.

K . . . Rezső:

Balla Kálmán jutalomjátéka. A szintársulat kitünő bonvivautja és egyik legjelesebb tagja holnap veszi ki jutalomjátékát a Verner kitünő színművében a »Fokról-fokra« czimü darabban. A darabnak nagy érdekességet fog kölcsönözni, hogy ez estén fog fellépni Csik Irén, a »Magyar színház« koloratur énekesnője, ki a színműben előforduló hangversenyen több énekszámot fog előadni.

Az egész hangverseny műsora a következő:

1. »Lárléltó« irta: ifj. Bokor József. Éneklő: Rontai Rózsika.
2. »Az én kutyám. Költemény: Heltai Jenő-től. Előadja: Keszler Ede.
3. »Ádám Nürnbergi baba« opera részlet. Éneklő Csik Irén kisasszony, a Magyar színház tagja.
4. »Magyar dalok« Zenéjét és szövegét irta Balla Kálmán. Éneklő: Pintér Imre.
5. »A panoráma.« Előadja: Hegyesi Vilmos.

Madas Pista felépése. A Rákosi Szidi féle szini iskola egyik tehetséges növendéke, Madas Pista lép fel ma a »dolovai Nábob«-ban. Egyik jó komikus szerepet »Miska huszárt« játsza. A tehetséges ifju fellépése elé érdeklő-

déssel nézünk, annál is inkább, mert Madas nagyváradí fia s a színképepegn ez évben jeles bizonyítványt nyert.

Az opera tagjai a vidéken. Az operaház igazgatósága, mint értesülünk, elhatározta, hogy az intézet néhány tehetséges fiatal tagját, a kik a kellő gyakorlati hiányban a fővárosi kényes igényű közönség előtt nem állják meg jól a helyüket nagyobb vidéki színpadokon fogja vendégszerepeltetni. Az igazgatóság erre nézve a debreczeni, szegedi, aradi, és Kolozsvári, színházak vezetőségével már megállapodásra jutott. Csak helyeselhetjük az igazgatóságnak ezt az elhatározását, a mely némileg segíteni fog azon a visszás helyzeten, hogy a fiatal művésztalálkozó az egyetlen budapesti operaszínházra van utalva, a hol tehetsége kifejezésére és kellő érvényesülésére nincs tere.

Kar-felvételi próba a Népszínházban. A budapesti Népszínház rendes évi kar-felvételi próbája az idén szeptember 6-án, hétfőn lesz. Akik a Népszínház női vagy férfi énekkarába Porzolt Kálmán igazgatása alatt szerződni óhajtanak, az nap délután 3 órakor jelentkezzenek a színháznál.

Heti műsor.

Szerda: A dolovai nábob leánya.
Csütörtök: Fokról-Fokra, (Balla Kálmán jutalomjátéka.)
Péntek: Dobó Katicza.
Szombat: A váradi vaaróleányok. (Kövessy Albert jutalom játéka)
Vasárnap: Rocambole, a párisi csavargó.

Igazságszolgáltatás.

Házassági perek száma. Érdekes kimutatást kaptunk tegnap a nagyváradí kir. ítélőtábla területén jelenleg folyamatban levő házassági perekről. E statisztika szerint a múlt évben 253 új házassági per indított meg az előző évekből pedig még maradt 461 darab. elintézetlenül. Most tehát már sejtjük, hogy miből él meg nálunk az a sok ügyvéd, hiszen ha így haladunk nemsokára a hét minden napjára esik egy új válóper. Egész Magyarországon jelenleg a házassági perek száma **4.715**. Így javulnak az erkölcsök a virágos Pannóniában.

Hivatalos közlemény.

Az adókönyvek kitöltése. A folyó 1897. évre kivetett, érvényesítéssel ellátott s annak idején 8 napi közszemlére kitett összes adónevek, továbbá a vízhasználati-díj a főkönyvbe előírtak, miből folyólag értesítettik a város adózó közönsége, hogy azoknak az adókönyvecskékbe bejegyzése a városi adóhivatal 16. számú szobájában mai napon megkezdett.

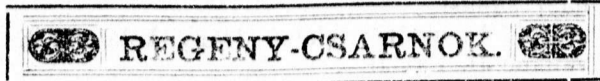
Minthogy pedig az utolsó évnegyedi adó befizetésének határideje november 15-ike, nehogy az akkor adójuk beírása eszközöltetése végett tömegesen jelentkező felek huzamos várakozásnak, a könyvelést teljesítő tisztviselők pedig munka halmaz miatt túlterhelhetésnek legyenek kitéve, annál fogva;

Felhívhatnak az összes adózók, miszerint saját kényelmük szempontjából évi adójuknak adókönyvecskéjükbe leendő bejegyeztetését a mai naptól kezdődőleg f. évi szeptember 30-ik napjáig délelőtti a órákban annyival is inkább eszközöltessék, mivel mindazok, a kik a fenti határidő alatt f. évi adójuk előírása végett a városi adóhivatalnál adókönyvecskéiket be nem

mutatják, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 30 §-sa alapján 5 frtig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettetni.

Városi adóhivatal. Nagyvárad, 1897. szept. 1-én.

Bordé Ferencz.
adóügy tanácsos.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Irtá: ROVETTA G. Ford.: S. J. 11.

Elza ölébe ejtette himzését, egy kissé előre hajolt, és egy résztvevő pillantást vetett az ifjura.

«Maga nagy gyermek.»
«Hát nem szeret engem.»
«Nem!»

Erre a grófnő hirtelen elhallgatott, talán inkább élettani, mint mint lélektani okból. Szemeiből eltűnt minden gyöngéd kifejezés, komoly lett, sőt haragosnak látszott, felkelt és az üvegajtóhoz támaszkodott, mely a kertre nyílt.

A másik haragosan kapta fel fekete kabátját — ugyanazt, melyet Ursolina mamb a velencei utra helyrehozott, — és ide-oda hintázta magát székén.

Igy maradtak egy ideig. A nő elmélyedve mozdulatlanul nézve a csepegő esőt, a férfi idegesen ingerülten, haragját az ide-odan hintázásban öntve ki.

Egy idő múlva, ámbár Ariberti már alig birta kitartani, mégis Elza volt, a ki először megszólalt.

«Gróf ur, gróf ur! jöjjön ide nézze csak milyen szép!»

Kint még mindig esett de a cseppke már kisebbek kezdtek lenni, az ég világosabb lett, és egy fényes napsugár szikrázott a fák, füvek, kavicsok esőcseppjein, melyek úgy néztek ki, mint megannyi drágakövek, mialatt a távolban fénylő szivárvány törte át az egyforma szürkeséget mely most kék szalaggal körülövezetnek tünt fel.

«Gróf ur! Jöjjön ide!»

Praudio felkelt, de mindezen szépségek iránt érzéketlen maradt.

«Miért nevez most ön engem ismét grófnak?»

«Oh! Hát nem így szoltam mindég ön-höz?»

«Nem mindig — — és ezt ön nagyon jól tudja.»

«Akkor bocsánatot kérek, hogy olyan bátor voltam anélkül, hogy észrevettem volna! Jöjjön velem, menjünk le a lugasba.»

Ezen illat közepette melyet az eső a füvekből és virágokból fakasztott, Elza, midőn a balzsamos friss levegőt mohón lélegzette be az öröm jóllét, könnyedség és meglegedés érzetét érezte testben lélekben egyaránt, mintha a rut őszi nap szép májusi nappá változott volna.

Kedve kerekedett a fiatal lány szerepét játszani; felfogta ruháját, és úgy akart a kerten át szaladni ernyő nélkül, fedetlen fővel, és nevetve szoltotta fel az ifjút, hogy kövesse őt.

«Jöjjön gróf ur de gyorsan.»

«Mondja másképen.»

«Na jó, jöjjön maga, nagy gyermek.»

Igy szólva anélkül, hogy választ várt volna, Elza a lugas felé szaladt, szemeit behunyva nevetve és kiáltozva a szitáló esőben.

Midőn a lugashoz érkezett, csak cipői voltak nedvesek mintha csak repült nem pedig szaladt volna. Praudio, a ki utána ment egészen piszkos volt — és ámbár alig tudott még léleketten venni mégis újból kezdé kérdezni, vajjon szereti-e őt? azon makacs, kiméletlen modorban, mely az asszonyoknak soha sem esik rosszul és a férfiaknak csaknem mindig használ.

«Mondja meg nekem, szeret-e engem csak egy kissé is — — hiszen ennek a megmondása önnek semmibe sem kerül.»

«Nem, nem! Sokkal jobb semmit sem mondani! Nemde elragadó itt bent?»

A grófnő ki szívesen elhiette volna magával hogy most husz éves, ismét elkezdett nevetni, és azon bajlódott, hogy zsebkendőjével kösse be a saját fejét. Az eső lassu, egyenletes zörejével hullott a vadszöllőre és mirtuszlevelekre melyeken aztán szétpárolgott, de egyes nagyobb cseppek mégis átjöttek a sűrű lombon.

«Minő izlés, itt állani nemde gróf ur?»

A grófnő szép pillanatai egyikében volt, most tíz évvel fiatalabbnak nézett ki. A futásban való erőfeszítés pirossá tette arcát, az eső hűvössége és az öröm melyet a szép fekete erős és egészséges ifjunak forró szenvedélyes szerelme keltett benne, a ki féltéken esdekelt hozzá szerelemért, vidámsággal és melegséggel töltötte el egész lényét.

Midőn egy virágzó mirtuszgalyat akart letörni kezei beléakadtak s a megrázott lombról egy pár esőcsepp arcára esett. Átható hangos sikoltást hallatott — s azután ismét nevetett és odatartotta kezeit az ifjunak, hogy törölje le. Ő maga ezt nem tehetette, mert hiszen zsebkendőjét a fejére kötötte.

Praudio elpirult, elővette előbb az egyik s azután a másik kezét és óvatosan lassan letörülte.

«Nézzé csak még itt,» mondá, midőn az ifju ezzel készen volt, és rámutatott az esőcseppre mely arcán volt, miközben hajporos fejét keblére hajtotta.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A kath. egyházi zenecongresszus.

Budapest, augusztus 31. (Saj. tud. táv.)

A zene kongresszus programjára nyitott meg. A kongresszust Beogisics Mihály cz. püspök eszközölte.

A német császár pohár köszöntője.

Budapest aug. 31. (Saját tud. távirata.)

A tegnapi szemle után adott ebéden Vilmos császár a következő tósztot mondotta: »Sereg-szemle a Rajna mentén! Milyen csábító és milyen szép kép ez! Hát még a seregszemle a Rajna partján. Szemem előtt Koblenz, történelmi városával, mennyire szívünkhöz szól ez! A Rajna vidék fiainak látása kir. fenséged vezérlete alatt (a cambridgei herceghez fordulva) nagy örömmel, de egytálla mély fájdalommal töltött el; mert ez a hely, a hol állunk, ez a város, a melyben időzünk, nagy idők tanuja s nagy neveket és alakokat idéz emlékünkebe.

De hagyjuk a multtól való emlékeztet s szóljunk a mai napról. Azt a szép hadtestet, a melyet attól a tábornoktól vettem át, a kinek neve bátorság, lénye lovagiasság és élete a csatatéren és békében egyaránt való hűség volt, most neked adtam. (A badeni nagyherceghez fordul.) A nagy császár unokájának s a fenséges hercegnő fiának, a ki nem mulasztotta el, hogy ma itt megjelenjék és nagy nemeslelkű anyja szellemében velünk együtt ünnepeljen s velünk együtt éljen az emlékezésnek.

Királyi fenségednek szíves köszönetemet fejezem ki. A hadtestet is boldoggá teszi jelentése.

Kedves Frigyesem! (A nagyherceghez fordulva.) A mai szemle a hadtestnek és neked minden tekintetben beesületetekre válik és mi jó lelkiismerettel mondhatjuk, hogy a Rajna vidék fiai, akik itt ma előttünk elvonultak, mind teljesítik kötelességeiket és oly kiképzettek és oly derekak, akár csak a nagy császár idejében. Tőlünk függ, hogy a nagy császár művét, a hadsereget minden részeiben fentartsuk. Ebben a reményben emelem poharamat

a nyolcadik hadtastre és parancsnokára üritem. A nyolcadik hadtest, hurráh! hurráh!

A szultán ünnepe.

Budapest, aug. 31. (Saját tud. távirata.) Konstantinápolyból írják; A szultán trónralépésének holnapi évfordulója alkalmából 24 bolgárnak kegyelmezett meg, a kiket politikai bűntettek miatt Szalonikban, Monastirben és Üszkübben fogva tartottak.

A német császár fogadtatása.

Budapest, augusztus 31. (Saját tud. táv.) A főváros elhatározta, hogy a német császárt rendkívül nagy pompával fogadja szeptember 20-ára. A főváros által földiszitendő helyek közül a főszűlyt a következő helyekre fekteti:

1. A központi pályaudvar környéke.
2. A kerepesiut és körut keresztetése.
3. Az Andrássy-ut Oktogontér.
4. Az Andrássy-ut és fürdő-utcza torkolata.
5. A Ferencz József-tér
6. Az Albrecht-uti feljáró, valamint a Ferencz József kapu.

A diszitésnél csak magyar nemzeti és német birodalmi lobogókat használnak. Egyéb diszitési tárgyak nincsenek kizárva.

A várost kivilágítják.

A német császár a központi pályaudvarba érkezik, a kerepesi-ut, Erzsébet-körut, Andrássy-uton, lánczhid és Albrecht-uton át vonul a várba.

Szövetségi ünnep Párisban.

Budapest, augusztus 31. (Saj. tudós. táv.) A lapok pártkülömbőség nélkül konstatálják, hogy Páris még sohasem volt oly lelkesült hangulatban, mint most a »szövetség« ünneplése alkalmával. A mai ünnep fényessége, jóllehet csak szerényben improvizáltak, sokkal felülmulja a nemzeti ünnepet, mely a lakosság érületének teljesen megfelel.

Ugy hírlik, hogy Montebelló gróf, a ki küldetését befejezettnek tekinti, legközelebb pétervári nagyköveti állásától való felmentését fogja kérelmezni és vissza vonul a magánéletbe.

Eljegyzés.

Budapest, augusztus 31. (Saj. tud. táv.) Hírszerint Frigyes főherceg leányát Krisztinát, eljegyezte Eszterházi Miklós herceg. (A hír még megerősítésre vár).

A boldog francziák.

Budapest, aug. 30. (Saját tudósítók táv.) Párisból írják hogy Fauret óriási lelkesedéssel fogadták Párisot kivilágították s a szegények között 100 ezer frkot osztottak ki.

Kihallgatás a külügyminiszternél.

Bécs, aug. 31. (Saját tud. távirata.) Goluchovszky tegnap délben fogadta Lozé francia nagykövetet, később Talliani nunciusz jött hozzá, de nem találta otthon.

A görög kormány válasza.

Budapest, augusztus 31. (Saj. tudós. táv.) A kormány tegnap este adta meg a választ a hatalmaknak a hadi kárpótlás kölcsön biztosítására vonatkozó kérdésére. A válasz szövege még nem ismeretes.

A »Standard«-nak jelentik Athénból tegnap kelettel: A görög kormány a hatalmaknak

hozza intézett kérdésére azt válaszolta, hogy kész bizonyos állami bevételekből 6 millió drachmát a hadi kárpótlásra felveendő kölcsön biztosítására rendelkezésükre bocsátani.

Bánffy gyásza.

Budapest, aug. 31. (Saját tud. táv.) Würzburgból írják: Báró Feilitzsch huszárszázados, Bánffy miniszterelnök sógora, ottani birtokán séta közben egy rozskalászt nyelt le. Az orvosok ápolásba vették, de meghalt.

A párisi orosz követ távozása.

Budapest, aug. 31. (Saját tud. táv.) Párisból írják: Mohrenheim nyugalomba vonul, helyébe Urusov herceget már ki is nevezték.

Zsidó congressus.

Budapest, aug. 31. (Saját tudósítók táv.) Béselből írják aug. 30-iki kelettel, hogy a congressus mai ülésének ama pontját, hogy Palesztinában egy önálló zsidó állam szerveztesék s az teljes és nyilvános állami jelleggel birjon, egyhangulag elfogadták.

A Reichsrath ülése.

Bécs, aug. 31. (Saját tudósít. távirata.) A Reichsrath napirendje ez lesz: a delegációk választása, a provizorium meghosszabbítása és további segély akció az árvizkárosultak javára. Ez utóbbi javastatot csak akkor hozza a kormány napirendre, ha a két előbbi már elintézték.

Mit akarnak a szerbek!?

Budapest, augusztus 31. (Saját tud. táv.) Zágrábból írják. A szerbek programja így hangzik:

I. A Horvátország, Szlavonia és Dalmácia tartománygyűlésében levő szerb képviselők politikai működésének kiinduló pontja az 1868: I. t. cz. és az 1873. november 30-iki törvény.

II. A szerb képviselők azon az állásponton vannak, hogy a szerbeknek horvátoknak Horvát-Szlavonországban ugyanazon sorsak, jövőjük és politikai feladataik vannak.

III. A szerb képviselők a szerb nemzeti és egyházi önkormányzatban az orthodox szerb nemzet és az orthodox szerb egyház egységét látják kifejezve Szt.-István koronájának országaiban.

IV. E szempontokból kiindulva Horvát-Szlavonország és Dalmácia tartománygyűlésének szerb képviselői arra törekednek, hogy 1. a kiegyezésben foglalt jogon sértetlenül tartassanak meg a királyságok számára; 2. hogy biztosítsák a horvát és szerb nemzetek tartós és szabad kulturális és anyagi fejlődését Horvátországban és Szlavoniában; 3. hogy a horvát és szerb nemzet közötti összetartás és őszinte egyetértés teljesen kifejlődjék, és hogy mindkét nemzet neve mindenütt egyenlően ismertessék el; 4. hogy biztosítsuk a szerb nemzet és egyház autonómiájának szabad és rendes fejlődését; 5. hogy a szerb nemzeti zászló mint a szerb nemzeti és egyházi élet szimboluma törvényesen elismertessék; 6. hogy a cziril írásmód egyenjogúsága Horvát-Szlavonország területén az összes autonóm és közös hatóságoknál végrehajtsák; 7. hogy a törvények és rendeletek méltó módon legyenek tekintettel a szerb nemzet nevére és nyelvére; 8. hogy lehetővé tegyék a szerb autonóm iskola törvény végrehajtását; 9. hogy a szerb egyházi hatóságoknak egyházi és kulturális célokra országos költségen arányos detációt juttassanak; 10. hogy a felekezetek közti viszony az egyenjogúság és lelkiismereti szabadság alapján szabályoztassék.

KÖZGAZDASÁG.

Hány forint betét van a biharmegyei pénzüzetekben? Az országos statisztikai hivatal által kiadott és most megjelent statisztikai közlemények XVI. kötetéből vesszük ki a következő adatokat: Nagyvárád összes pénzintézeteiben az 1894 év végével a betétek összege 8 millió 223 ezer frt, összesen tehát 8 millió 223 ezer frtra rugott, vagyis egy-egy lakosra a megyében átlag 20 frt betét esik, mi bizonyára nem valami fényes eredmény, főképp, ha megtudjuk, hogy ugyan ebben az évben fentebbi pénzintézetek csaknem egy millió forint jelzálogos kölcsönt adtak egy esztendő lefolyása alatt s hogy ugyanekkor a jelzálogkölcsön 323 nagyobb földbirtokra volt betáblázva 5.489.554 frt értékben, — a házakra adott kölcsönökkel ez összeg csupán Bihar megyében 5.981.987 frtra rugott. Tíz millió forint betéttel tehát 6 milliónyi jelzálog kölcsön áll szemben. Vegyük még ehhez a váltó és egyéb kölcsönöket s rögtön tisztába leszünk vele, hogy mennyi igaz abból a fennen hirdetett liberális mondásból, mely szerint Magyarország évről-évre vagyonosodik s jóléte egyre gyarapodik. — Ezt a statisztikát nem lehet leczáfolni.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. augusztus 31-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	122.50
Magyar koronajárdék	—	—	—	99.08
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	122.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	102.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1875-ből	—	—	—	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	98.—
Íalmé ési jog megváltási kötvény	—	—	—	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	98.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	—	—	—	155.—
Tiszasabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	140.60
Osztrák járdék papirban	—	—	—	102.25
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	102.25
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	1247.5
Osztrák korona járdék	—	—	—	101.75
1860. osztrák államsorsjegyek	—	—	—	145.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	950.—
Magyar hitelbank részevény	—	—	—	395.50
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	—	366.65
Páris vista	—	—	—	349.20
20 márkás arany	—	—	—	952.—
Német birodalmi márka	—	—	—	58.70 1/2
London vistic	—	—	—	119.75
Páris vista	—	—	—	475.—
20 márkás arany	—	—	—	11.75

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Bérlet 121-ik szám. Bérlet 121-ik szám.

Páratlan.

Páratlan.

az arad-nagyváradai szintársulat által.

Nagyvárád, 1897. évi szeptember 1-én

Dolovai nábob leánya.

Szinmű.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, csütörtökön:

Balla Kálmán jutalomjátékául és Csiki Irén k. a. felléptével

FOKRÓL-FOKRA.

Énekes vigjáték.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Beszédhibákat dadogást, hebegést

ugy felnőttek mint gyermekeknél speciális kezelés mellett gyógyít e téren állami szakképesítéssel bíró tanár: **Vaday József Nagyvárádon** (Lakása: Nagykörözs-utcza 562. sz. az udvarban.)

A tanév kezdetével iskolai tanulók előnyben részesülnek.

Reichard áruháza.

Felhívás.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására adni, hogy a már 10 év óta fenálló és jó hírnévnek örvendő *Friedländer Herman*-féle

KALAP ÉS URIDIVAT ÜZLETET

átvettem és ugyanezen helyiségben egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő, nagyválasztéku **férfi, női és gyermek**

czipő raktárt

rendeztem be, továbbá ugy a kalap, mint a férfi divat és czipő czikkeiben mindenemü angol, olasz és francia különlegességek nálam kaphatók.

Pontos kiszolgálásról kezeskedem és ajánlom magam a n. é. közönség szives jó indulatába — kiváló tisztelettel

REICHARD D. L.

Nagyvárad, Fő-utca Orsolya-zárda épület.

230-8-25

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

UJ
Confectio-üzlet megnyitás!

A már 31 év óta főnálló kizárólagos

női és leány-gyermek felöltő raktárunkat

szeptember hó 1-től

Zöldfa-utca Munk-féle házba
helyeztük át.

Üzletünket az áthelyezés folytán egészen ujonnan fővárosi mintára rendeztük be s így a t. vevőközönség legmesszebbmenő igényeit is kielégíthetjük, miután raktárunk oly dusan van felszerelve, hogy ott bármely évadra való szükségletét a legszolidabb árak mellett beszerezheti.

Pontos kiszolgálásról és jutányos árakról a t. hölgyközönséget biztosítva, további szives pártfogását kéri

tisztelettel

Heiman Lipót és Társa.

94-11-20

Őszi idényre divat-ujdonságok.

Legujabb divatu felöltők nagy választékban.